

Giovanni Boccaccio (1313 – 1375): Dekameron (asi 1349 – 1353)

1. Literární druh a žánr, literárněhistorický kontext, umělecký směr / tvůrčí skupina, údaje o autorovi ve vztahu k dílu;
2. Doba a místo (děje);
3. Zvláštnosti kompozice;
4. Hlavní postavy a jejich charakteristika;
5. Námět, témata, hlavní motivy;
6. Jazykové zvláštnosti;
7. Kulturní souvislosti.

Počíná se kniha nazvaná Dekameron...

(1) Ukázalo se, že proti této nemoci nepomáhá ani rada lékařů, ani žádný lék... ..při začátku nemoci naskakovaly mužům i ženám buď ve slabinách, nebo v podpaží jakési otoky, z nichž některé vyrostly do velikosti obyčejného jablka, jiné do velikosti vejce... Tyto smrtelné boule se během krátké doby začaly z jmenovaných míst rozšiřovat a vyvstávat na kterékoli jiné části těla, načež se začaly měnit v černé či tmavomodré skvrny...

(2) Když [Pampinea] udělila tyto povšechné rozkazy, jež všichni schvalovali, povstala vesele a pravila:

„Jsou zde zahrady, jsou zde louky, je zde mnoho jiných líbezných míst, kam se může každý po své libosti a ke svému potěšení vydat, až však udeří devátá hodina, necht' je každý zde, aby mohl ve vší svěžesti pojit.“

(3) Den třetí, příběh druhý

Agilulf, král Langobardů, si zvolil, jak učinili i jeho předchůdci, za své vladařské sídlo lombardské město Pavii, když si předtím vzal za ženu Theodelindu, vdovu po králi Anatarikovi, jenž byl rovněž lombardským králem; Theodelinda byla překrásná paní, moudrá a velmi počestná, leč převelice málo zkušená ve věcech milostných. Díky ctnostem a důvtipu krále Agilulfa se záležitostí Langobardů dařilo a byly v pokoji, ale tu se stalo, že se do svrchu řečené královny zamiloval její podkoní, člověk převelice nízkého původu, pokud se týče rodu, nicméně jinak ducha mnohem ušlechtilějšího, než by se dalo čekat od tak nízkého zaměstnání; měl postavu krásnou a velikou jako sám král a zamiloval se do královny bezměrně. (...)

A třebaže žil bez jakékoliv naděje, že se jí někdy bude moci zalíbit, přece jen se sám před sebou holedbal, jak vysoko povznesl své myšlenky, a protože hořel milostným ohněm, vykonával snaživě všechno, o čem soudil, že bude královně milé, ba předstihoval v tom všechny své druhy. Tak se stávalo, že když si měla královna vyjet na koni, jela raději na oři, kterého opatroval on, než na nějakém jiném, a podkoní, když se toto přihodilo, považoval to za největší projev milosti; nikdy se mu ani nechtělo odstoupit od třmene, neboť se cítil blaženým, když se dotkl třeba jen jejích šatů. (...)

Ani ho však nenapadlo promluvit s královnou či napsat jí, že ji miluje, neboť věděl, že by hovořil či psal nadarmo; chtěl se pokusit o to, zda by nemohl pomocí nějakého úskoku s královnou ležet. Nebylo však jiného úskoku či cesty než najít způsob, jak by se mohl vydávat za krále – o němž věděl, že u ní nespává celou noc – a tak se dostat ke královně a vniknout do její komnaty. (...)

Když tohle uviděl a když viděl rovněž, jak se král vrací, napadlo ho, že si musí počínat zrovna tak: a když si opatřil plášť podobný pláští, který viděl na králi, a pochodeň a hůlku a umyl se nejprve pořádně v parní lázni, aby královnu neurazil hnojný pach či aby si nevšimla úskoku, skryl se s těmito věcmi, jako obvykle činil, ve veliké síni. (...)

Jedna celá rozespálá komorná otevřela komnatu, vzala od něho světlo a skryla je, načež on beze slova vešel za záclonu, odložil plášť a vstoupil do lože, v němž spala královna. Toužebně ji vzal do náručí a děláje, že je rozezlený (neboť věděl, že když je král rozezlený, nechce nic slyšet) poznal královnu několikrát tělesně, aniž přitom on a ona promluvili slovo. A třebaže se mu odchod zdál těžký, přece jen se bál, aby příliš dlouhé prodlévání zde neproměnilo jeho slast v zármutek, zdvihl se, vzal svůj plášť a světlo a mlčky odešel a co nejrychleji se vrátil do své postele.

Sotva se v ní octl, zdvihl se král a vešel do komnaty ke královně, jež se tomu tuze podivila; a protože vstoupil do jejího lože a zvesela ji pozdravil, dodala si královna, vidouc ho veselého, odvahy a řekla:

„Ó pane můj, jaké jsou to dnes v noci novosti? Před chvílkou jste ode mne odešel, když jste si se mnou užil radostí víc než obvykle, a už jste tu zase? Dávejte pozor na to, co děláte!“ (...)

Tu pravil král:

„Dobrá, budu se řídit vaší radou, odejdu tentokráte a už vás nebudu obtěžovat.“

A maje mysl naplněnou hněvem a zlobou skrze to, co se mu stalo, jak shledal, vzal si opět plášť, vyšel z komnaty a pojal úmysl najít v tichosti toho, jenž to spáchal; soudil totiž, že to musí být někdo z domu, jenž z něho nemohl odejít, ať to byl už kdokoli.

Vzal tedy lucerničku s malinkým světýlkem a odebral se do veliké místnosti, jež byla v jeho paláci nad konírnami, v níž na různých ložích spalo skoro veškeré jeho služebnictvo; měl za to, že se tomu, jenž spáchal čin, o němž právě slyšel od své paní, nemohl ještě po přestálé námaze uklidnit tep a bušení srdce, jal se tiše od jednoho konce obcházet jednoho po druhém a všem sahat na hrud', aby zjistil, jak komu tluče srdce.

Všichni tvrdě spali, jenom ten, jenž byl u královny, dosud neusnul, a když viděl, že přichází král, uhodl, co asi přišel hledat, a dostal takový strach, že bušení po přestálé námaze zesílilo strachem ještě víc, neboť podkoní byl přesvědčen, že ho král, všimne-li si toho, pošle bez okolků na smrt. (...)

Král se tedy dotkl mnoha služebníků, ale nenašel ani jednoho, o němž by mohl usoudit, že je to ten pravý, a dospěl už i k tomuto podkonímu, jemuž srdce bušilo. I řekl si: „Tenhle to byl!“ Ale protože nechtěl, aby vešlo ve známost, co chce udělat, neudělal mu nic než to, že mu nůžkami, které si přinesl, ustříhl na jedné straně vlasy, které lidé v té době nosili velmi dlouhé, aby ho nazítří podle toho znamení poznal. To učiniv, odešel a vrátil se do své komnaty.

Podkoní, jenž tohle všecko pozoroval, byl lstivý člověk, a bylo mu tedy hned zřejmé, nač si ho král poznamenal; i vstal bez meškání, došel si pro nůžky, jichž bylo na štěstí ve stáji pro obsluhu koní několik, šel tiše od jednoho ke druhému, kteří spali v oné místnosti, a všem ustříhl vlasy stejným způsobem, jakým byly ustříženy jemu. Když byl s tím hotov, šel si, aniž ho někdo zpozoroval, zase lehnout.

Král ráno vstal a přikázal, aby se všechna čeled', ještě než se otevrou brány paláce, shromáždila před ním. Tak se také stalo. A když všichni stáli před ním s nepokrytou hlavou, jal se pátrat po onom, jež před tím ostříhal; vida však, že týmž způsobem má ustřížené vlasy většina čeledi, podivil se tomu a řekl si sám pro sebe: „Ten, jež hledám, je sice nízkého stavu, ale přesto je vidět, že je vysoce důvtipný.“ A když takto seznal, že bez rámusu toho, jež hledal, nedopadne, a ježto se mu také nechtělo utržit si pro malou pomstu velkou hanbu, rozhodl se, že ho napomene pouhým slovem a že mu takto dá najevo, že o všem ví. I obrátil se tedy ke všem a řekl:

„Ten, jenž to učinil, ať tak již nikdy nečiní – a jděte s Bohem.“ (...)